

Okuma Önerileri

Uluslararası Mevzuat

- ❖ [BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi](#)
Erişim adresi: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/20030811.htm#4
- ❖ [BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme](#)
Erişim adresi: <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
[Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı](#)
Erişim adresi: www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/20070409-1.htm
- ❖ [ILO 138 No'lu İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin Sözleşmesi](#)
Erişim adresi: www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377287/lang--tr/index.htm
- ❖ [ILO 182 No'lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi](#)
Erişim adresi: www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377311/lang--tr/index.htm

Ulusal Mevzuat

- ❖ [Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi No.1](#)
Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf
- ❖ [4857 sayılı İş Kanunu](#)
Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf
- ❖ [Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik](#)
Erişim adresi: www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=5457&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5
- ❖ [2012/20 sayılı Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Genelgesi Konulu ASPB Genelgesi](#)
Erişim adresi: www.aile.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/genelgeler/2012-20-cocuk-isciliginin-onlenmesi.pdf
- ❖ [2024/52 sayılı Mevsimlik Tarım İşçileri ile Göçer ve Yarı Göçer Ailelerin Çocuklarının Eğitimi Erişimi konulu MEB Genelgesi](#)
Erişim adresi: <https://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/2222.pdf>
- ❖ [2024/5 sayılı Mevsimlik Tarım İşçileri ile İlgili Cumhurbaşkanlığı Genelgesi](#)
Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/04/20240427-15.pdf>

Program, Strateji ve Eylem Planları

- ❖ [Çocuk İşçiliği İle Mücadele Ulusal Programı ve Eylem Planı \(2017-2023\)](#)
Erişim adresi: <https://www.csgeb.gov.tr/cgm/dokumanlar/cocuk-%C4%B1sciligi-%C4%B1le-mucadele-ulusal-programi-eylem-planı/>
- ❖ [ÇSGB Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi Stratejisi ve Eylem Planı \(2010\)](#)
- ❖ [On İkinci Kalkınma Planı \(2024-2028\) Çocuk Özel İhtisas Komisyonu Raporu](#)
Erişim adresi: https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/08/Cocuk-OIK-Raporu_01082025.pdf

❖ Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2024-2028)

Erişim adresi:

<https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/0Yay%C4%B1nlar%C4%B1m%C4%B1z/UKKS%20IV.PDF>

❖ Tarım ve Orman Bakanlığı Stratejik Planı (2024-2028)

Erişim adresi: <https://www.tarimorman.gov.tr/SGB/Belgeler/stratejikplan.pdf>

Araştırma Raporları

❖ Kalkınma Atölyesi, ILO (2020). Korona Virüs Salgınının Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri ve Onların Çocukları ile Bitkisel Üretim Olası Etkisine Dair Hızlı Değerlendirme.

Erişim adresi: <https://www.ilo.org/tr/publications/korona-virus-salgininin-mevsimlik-gezici-tarim-iscileri-ve-onlarin>

❖ Kalkınma Atölyesi (2018). Tarımsal Üretimde Çocuk İşçiliğinin Önlenmesine Yönelik Kurumsal Boşluk Analizi ve Öneriler.

Erişim adresi: <https://humanistburo.org/dosyalar/humdosya/Tarimsal-Uretimde-Cocuk-Isciliginin-Onlenmesine-Yonelik-Yasal-Bosluk-Analizi-ve-Oneriler.pdf>

❖ Kalkınma Atölyesi (2018). Tarımsal Üretimde Çalışan Çocukların Karşılaştıkları Sağlık Riskleri.

Erişim adresi: <https://humanistburo.org/dosyalar/humdosya/Tarimsal-Uretimde-Calisan-Cocuklarin-Karsilastiklari-Saglik-Riskleri.pdf>

❖ Kalkınma Atölyesi, UNICEF (2018). Tarım Aracıları ve Türkiye’de Tarımsal Üretimde Çocuk İşçiliği.

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/7f170f98-fb27-490f-8332-1f2e92eb467b.pdf>

❖ Kalkınma Atölyesi, UNICEF (2018). Yevmiyeci, Yarıcı veya Kürekçi; Hepsi Çocuk Tarımsal Üretimde Ücret Tipleri ve Çocuk İşçiliğinin Görünümleri.

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/5c2f80d6-1106-42f4-a2be-59168b3eb442.pdf>

❖ Kalkınma Atölyesi (2017). Geçmişten Günümüze Adana Ovası’nda Mevsimlik Tarım İşçileri ve Çocukları.

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/dfc991d5-045c-44e8-98be-8b3a28f59d29.pdf>

❖ Semerci, P., Erdoğan, E. (2017). Adana’da Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çocuklarının Yaşam Koşullarının Çocuğun İyi Olma Hali Perspektifinden İyileştirilmesi Projesi Araştırma Sonuçları.

Erişim adresi: goc.bilgi.edu.tr/media/uploads/2019/12/20/ozet-rapor-adanada-mevsimlik-gezici-tarim-iscilerinin-cocuklari.pdf

❖ Kablay, S. (2016). Fındık Bahçesinde İşçi Olmak: Ordu ve Giresun İllerinde Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çalışma Koşulları. Der: Yıldırım, D., Haspolat, E. Değişen Karadenizi Anlamak. Phoenix Y.

Erişim adresi:

www.academia.edu/32975451/Fındık_Bahçesinde_İşçi_Olmak_Ordu_ve_Giresun_İllerinde_Mevsimlik_Tarım_İşçilerinin_Çalışma_Koşulları_pdf?auto=download

❖ Kalkınma Atölyesi (2016). Bereketli Topraklar Zehir Gibi Yaşamlar: Suriyeli Göçmen Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri Adana Ovası Mevcut Durum Araştırma Raporu.

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/8d3e4090-b67a-4d1a-bfe8-9d970375ba36.pdf>

❖ Kalkınma Atölyesi (2016). Yoksulluk Nöbetinden Yoksulların Rekabetine: Yabancı Göçmen İşçiler Mevcut Durum Raporu.

Erişim adresi:

https://www.academia.edu/45092223/Yoksulluk_N%C3%B6betinden_Yoksullar%C4%B1n_Rekabetine_Mevcut_Durum_Raporu

- ❖ Kaya, M., Özgölmar, N. (2015). [Mevsimlik \(Gezici/Geçici\) Tarım İşçilerinin İki Yerleşim Birimindeki Yaşam Koşulları ve Sağlık Durumlarına Niteliksel Bakış](#). Turk J Public Health, 13(2).

Erişim adresi: dergipark.org.tr/tr/pub/tjph/issue/16570/173042

- ❖ TBMM (2015). [Mevsimlik Tarım İşçilerinin Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu](#).

Erişim adresi: www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss.716.pdf

- ❖ Hayata Destek Derneđi (2014). [Mevsimlik Gezici Tarım İşçiliği Araştırma Raporu](#).

Erişim adresi: mevsimlik-gezici-tarim-isciligi-2014-arastirma-raporu.pdf

- ❖ Kalkınma Atölyesi (2014). [Fındık Hasadının Oyuncuları: Batı Karadeniz İllerinde Fındık Hasadında Yer Alan Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri, Çocuklar, Tarım Aracıları ve Bahçe Sahipleri Temel Araştırması](#).

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/6768f037-6c27-4791-8ba2-b9cb7354ddda.pdf>

- ❖ Lordođlu, K., Etiler, N. (2014). [Batı Karadeniz Bölgesinde Mevsimlik Gezici Tarım İşçiliğinde Çalışan Çocuklar Üzerine Sınırlı Bir Araştırma](#). Çalışma ve Toplum, (2).

Erişim adresi: https://www.calismatoplum.org/wp-content/uploads/2024/02/2014_41_lordoglu_etiler.pdf

- ❖ Kalkınma Atölyesi (2013). [Mevsimlik Tarım Göçünden Etkilenen 6-14 Yaş Grubu Çocuklar İçin Temel Araştırma](#).

Erişim adresi: <https://www.ka.org.tr/api/files/pdfs/39f04e52-56ae-49f3-aba2-16fde5d059df.pdf>

- ❖ Mevsimlik İşçi Göçü İletişim Ağı (MIGA), Friedrich Ebert Stiftung (2012). [Tarımda Mevsimlik İşçi Göçü Türkiye Durum Özeti](#).

Erişim adresi: goc.bilgi.edu.tr/media/uploads/2017/07/25/fes-dunyadan-12.pdf

- ❖ UNFPA, Harran Üniversitesi (2011). [Mevsimlik Tarım İşçilerinin ve Ailelerinin İhtiyaçlarının Belirlenmesi Araştırması](#).

Erişim adresi: <https://www.halksagligiokulu.org/Kitap/Detay/mevsimlik-tarim-iscilerinin-ve-ailelerinin-ihitiyaclarinin-belirlenmesi-arastirmasi/47626fe6-be03-4f24-a97e-d7ab314e1a66>

- ❖ ILO (2003). [Baseline Survey on Worst Forms of Child Labour in the Agricultural Sector: Children in Cotton Harvesting in Karataş, Adana](#).

Erişim adresi: <https://www.ilo.org/publications/baseline-survey-worst-forms-child-labour-agricultural-sector-children>

Yüksek Lisans Tezleri

- ❖ Demir, A.M. (2021). [Mevsimlik Tarım İşçisi Öğrencilerin Sosyal Becerileri ve Okula Karşı Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi](#).

Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irrn9YEAqrXecXqlgA6hba-CCAjkfFM_J2YzK0hBocBOImQUtc1

- ❖ Ata, R. (2020). [Gezici Mevsimlik Tarım İşçileri ve Sosyal Hizmet İhtiyacı: Adıyaman İl Örneği](#).

Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=4J_FzTwlrMCH4qBROpXPHytgs9mUyvuR3CCeG02VeRIP6X_FtZqij3ZV7EDcjPK1

- ❖ Sağır, H. (2020). Türkiye’de Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çocuklarının Eğitim Sorunu (Şanlıurfa Siverek Örneği).
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=f10Kw4p1rmMDotyKRdYv1LkPxKJA130bo4fe08EulqzuTYTCY1f0SYzv-NAPMcWc
- ❖ Yavuz, M. (2019). Mevsimlik Tarım İşçisi Çocukların Eğitimde Yaşadıkları Sorunlara Yönelik Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri: Şanlıurfa İli Örneği.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=npGs9H39x7G6401x51yqpLO-EFPVB1VCbXQ0ao_R43rjPKK8MPSiIGjVXOOQkOtQ
- ❖ Zengin, M. (2016). Mevsimlik Tarım İşçisi Ailelerin Çocuklarının Beslenme Durumlarının Değerlendirilmesi.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=DPTyuy3wRPq_qvCPSqUB65_g1KkfQDsBBAtPJLytknvJOrdNHD4NzucotdwjzI-
- ❖ Karaman, Z. (2013). Mevsimlik Tarım İşçisi Çocukların Eğitim Hakkına Erişim Durumları ve Sosyal Beceri Yeterliliklerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Belirlenmesi.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=vVNzTGHhHjH-u3WMToxQ-jd7oWXmKwM8PAHc8f82xEjDcNy6G4K_Elme29qn85ne
- ❖ Havlioğlu, S. (2011). Göçebe Mevsimlik Tarım İşçisi Ergenlerde Yaşam Kalitesi Düzeyi ve Sorun Davranışları Sıklığı Araştırması.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=zqI_ZOq-b18GC2rT9c2JGtJ_sSIU5NFcpZVVlbpAzBtZ_gpKKn8Yy2xVebx24jaS
- ❖ Çetinkaya, Ö. (2008). Adana Çukurova’da Mevsimlik Tarım İşçiliğinde İş ve İşçi Bulma Aracıları.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=-Z0vbSUGrhM9fXoGkRe6Q8VoCIcGXkG1dRmmpjk5pEXHqDK5Tpsr5Sew5GIPC5xN
- ❖ Özbek, A. (2007). Yeni Yoksulluğun Yeni Aktörleri. Çukurova’nın Öteki Çocukları.
Erişim adresi: tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-fU19ZrMrUC20gqG3nawCtFpfVfdJXHaxMKZeumlvod

Doktora Tezleri

- ❖ Özbek, A. (2024). Mevsimlik Tarım İşlerinde Çalışan Çocukların Üniversite Eğitimine Erişimi: Şanlıurfa Örneği
Erişim adresi: <https://open.metu.edu.tr/bitstream/handle/11511/111543/10673847-PhD-Ay%C5%9Feg%C3%BCI%20%C3%96zbek%20Kansu.pdf>
- ❖ Özmen, M. U. (2022). Essays on child labor.
Erişim adresi: <https://gcris.etu.edu.tr/server/api/core/bitstreams/654a65bf-e1c7-48f0-9eb1-ee7547fe9195/content>
- ❖ Erözyürek Gülcan, A. (2025). Çocuk işçiliği ile mücadele ulusal programının politikadan uygulamaya eğitim bağlamında analizi
Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=5NNqZKwwGohPh6_KCcfcgJiYwd-mJtVunS8o4Qpd76V3Rp9xoskNb-FjKHbJ3Dw

- ❖ Gül, T. (2020). Geçmişte çocuk işçiliği deneyimi olan üniversite öğrencilerinin benlik saygılarının ve yaşam doyumlarının öz-belirleme kuramı çerçevesinde araştırılması / Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=f10Kw4p1rmMDotyKRdYv1KKF2HJCTv0GyGgmjsYxUSqk_XCIX3obq0BWfhhRA2as
- ❖ Çöpoğlu, M. (1998). Çocuk işçiliği. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=48XPj7KKQhKUgntkUiKO3AJMWRm64vrWeHxrQGHZIR7O7zoNj6m3SuHmL8ms8ZY>
- ❖ Gökçe, İ. (2025). Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocuklarının eğitime erişimi: Sorunlar ve çözüm önerileri Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ftqJzTasnJUH9hg-S5861u8745f19t8_JJz0FfvlGKs4DmseRBPpr87Oa_OWuur
- ❖ Eren, G. (2024). Mevsimlik tarımda çalışan çocukların gelecek planlamasında ve çocuk işsiz tarım konusunda ebeveynlerin düşünceleri ile buna etkili olan faktörler Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=P3dtmmHrq-mzEcmCLi1Cqe4ZiX0kp78uxp9sgKyXuBWNzpoGK19WM40Z91GoYE2a>
- ❖ Dirikoç, A. (2023). Mevsimlik tarımda çocuk emeği: çok boyutlu sömürünün Niğde ili özelinde incelenmesi Erişim adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=nLNfCsWgUluh5T2iyudShuAtrEYYsDwHY8Sbkb_sqtsbp9jtIfs2xN_SGMo113DN
- ❖ Kontaş Azaklı, T. (2021). Gezici mevsimlik tarım işçilerinin 36-72 aylık çocuklarına yönelik geliştirilen aile eğitim programının ve okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkilerinin incelenmesi Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=v7BkNnnepTnbhn8rNR77LXLbtZt6rk5ddxNSDQhI9XIPHUA6pyU22lgoevKn37bb>
- ❖ Teker, E. (2015). Ailesi mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan çocukların yaşantılarının resimlerine yansımaları ve plastik açıdan incelenmesi Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=sY7m19PfcL6F1NUw-cr80E4ZnPNOWNyxQIVVHjpRLJ7lcG04DCVhdmJwH1ntjnSB>

Kamu Kurumları Uzmanlık Tezleri

- ❖ Bor, E. (2014). [Türkiye’de Çocuk İşçiliği: Çocuk İşçiliğinin Belirleyicileri Üzerine Ekonometrik Analiz](#). Uzmanlık Tezi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çalışma Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: www.csgb.gov.tr/media/34039/elif-bor-uzmanlik-tezi.pdf
- ❖ Kurnaz, Ş.A. (2009). [Türkiye’de Çocuk Yoksulluğu](#). Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: www.aile.gov.tr/uploads/sygm/uploads/pages/uzmanlik-tezleri/2-turkiye-de-cocuk-yoksullugu-sebnem-avsar-kurnaz.pdf

- ❖ Boybek, S. (2009). [Sosyal Yardım Uygulamaları ve Çocuk İşçiliği Arasındaki İlişki: Keçiören Örneği](#). Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü.
Erişim adresi: www.aile.gov.tr/uploads/sygm/uploads/pages/uzmanlik-tezleri/9-sosyal-yaritim-uygulamalari-ve-cocuk-isciligi-arasindaki-iliski-kecioren-ornegi-semiha-boybek.pdf
- ❖ Günöz, M. (2007). [Türkiye’de Çocuk İşçiliği Sorunu ve Çözüm Önerileri](#). Uzmanlık Tezi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
Erişim adresi: media.iskur.gov.tr/15621/mustafa-gunoz.pdf
- ❖ Karataş, S. Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Hayatındaki Yeri. Sosyal Güvenlik Uzmanlık Tezi, Sosyal Güvenlik Kurumu.